

Mõned kutsekoolid võivad jätkata ühe katuse all

Haridusministeeriumi arengukava kohaselt hakatakse Eestis ametiharidust andma kutsekoolides ja –kõrgkoolides. Lähiajal otsustatakse, missugused kutsekoolid liidetakse või suletakse.

Eestis on otstarbekas võimaldada kaht tüüpi keskharidust: üld- ja kutsekeskharidust. Esimene peaks valmistama õppija ette ülikooli astumiseks, teine andma inimesele ettevalmistuse konkreetsel alal töötamiseks. Mõlemad tasemed annaksid õiguse soovi korral jätkata õpinguid kõrghariduse omandamiseks.

Õppeaeg lühemaks

Missugune peab olema konkreetse ülikooli pürgija teadmiste–oskuste tase, seda otsustab muidugi ülikool. Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava paneb paika keskhariduse omandamiseks kohustuslike õppeainete mahu. Samuti on õppekavas ette nähtud vaba- ja valikainete õpetamise aeg. Ka need, kes lähevad põhikoolist edasi õppima kutsekeskkooli, peaksid kolme aasta jooksul saama üldkeskhariduseks kohustuslikke aineid sama suures mahus. Seda on võimalik saavutada 50 õppenädala jooksul. Vajadusel võib aga neid aineid õppekavas ka rohkem olla, olenevalt kutse- ja eriala keerukusest, õppijate võimetest ja kooli võimalustest.

Oluline on, et kutseõppeasutustes õpitaks üldhariduslikke aineid integreeritult erialaainetega. Üksikute õppeainete osakaalu määramisel tuleks arvestada õpitavale erialale esitatavaid

Tulevikus annab kutsekooli diplom ametihariduse, kutseõigusi tuleb taotleda tööandjailt.

RAUNO VOLMAR

pädevusnõudeid.

Kutsekõrgkool on tänases mõistes rakenduslik kõrgkool. Selle lõpetaja saaks tehniku, inseneri või muu ala spetsialisti kutse. Kutsekõrgharidust võiks omandada nii kutsekeskkooli kui ka gümnaasiumi baasil. Õppeaeg oleks vastavalt kolm–neli aastat.

Kutsekeskharidusega peab andma eelise kutsekõrgkooli astumiseks gümnaasiumilõpetaja ees. Muidugi, kui ta jätkab õpinguid alustatud erialal. Samuti peaksid arvesse minema eelnevalt õpitud teadmised ja oskused – see lühen-

daks nii mõnelgi juhul õppeaega.

Praegu kipub õppimise aeg venima põhjendamatult pikaks. Neli–viis aastat kutsekeskkoolis või tehnikumis, seejärel neli aastat rakenduslikus kõrgkoolis või kuni kuus aastat ülikoolis – kokku kuni kümne aasta pikkune haridustee pärast põhikooli lõpetamist.

Kõik need muudatused nõuavad paindlikku õppekavade kasutamist. Paindlikkus peab ilmnenema nii eriala valikus kui ka kutsekoolituses, samuti tööturu muudatustele reageerimises. Ainult nii on võimalik anda õppijale

võimalikult head kutsealased teadmised–oskused, millega on võimalik tööturul edukalt konkureerida.

Riiklik õppekava määrab kutsekoolituse teadmiste, oskuste ja vilumuste taseme ehk kutsehariduse standardi, mille nõudeid peab kool täitma. Iga õppeasutus võib seda latti aga tõsta nii kõrgele, kui võimed ja võimalused lubavad ning tööandjad nõuavad. Mida ja kui palju õpetada, peaksid senisest enam otsustama kutsealade asjatundjad, tööandjate ja kutseliitude esindajad.

Praegu lahkub rohkem kui viisteist protsenti õpilasi aasta jooksul kutsekoolist õpinguid lõpetamata. Paindlikku õppekava kasutades annaksime neile võimaluse tööturul edu saavutada alal, mida nad koolis õppisid. Praegu on selliste noorte koolitamiseks kulutatud raha maha visatud.

Ametiõigused tööandjalt

Õppekava tuleks koostada üksikute iseseisvatest ja terviklikest osadest ehk nn moodulitest. Üks moodul koosneb erinevatest õppeainetest. Mooduli läbimiseks kulub aeg sõltub õpetuse sisust. Iga mooduli läbimine lõpeb õppija teadmiste ja oskuste kontrolliga. Kooli lõpetamiseks ja kutse taotlemiseks on vaja läbi võtta kogu õppekava. Kutseõigused annavad aga tööandjate, kutseliitude ja riigi volitatud komisjonid.

Moodulõppekava võimaldab õppijal edasi liikuda talle sobivas rütmis. Kuna töö tulemusi pidevalt hinnatakse, siis kannustab see püstitama eesmärgi ja neid täitma. Moodulõppekava on hõlbus muuta – see on suur eelis tänapäeva kiirete tehniliste muutuste ajastul. Sa-

muti lubab paindlik õppekava arvestada õpilaste soove ja vajadusi, aga ka kooli ja piirkonna iseärasusi.

Suuremat tähelepanu tuleks pöörata õppija hoiakute kujundamisele, sellele, kuidas ta suhtub töösse, töökohata, kolleegidesse. Tähtis on suhtlemisoskuste andmine.

90 kutsekooli on liiast

Riik ei peaks edaspidi tegema kutseõppeasutustele ettekirjutusi. Koolid saavad suurema vabaduse otsustada, kuid sellega kaasneb ka suurem vastutus.

On oluline, et kutseõppeasutus ja seal õpetatavad erialad arvestaksid ka oma piirkonna majanduslikke vajadusi. Sellest lähtuvalt tuleks kujundada riigi kutseõppeasutuste võrk. Teisalt peab muidugi arvestama noorte liikumisvõimalusi kodu ja kooli vahel.

Selge on see, et 90 kutseõppeasutust on Eestis liiast. Kõigi nende jaoks ei jätku paratamatult õppijaid. Ka majanduslikult on nii suure arvu hoonete haldamine kulukas ja ebaotstarbekas. Osa koole tuleks üle anda kohalikule omavalitsusele, osa kutseõppeasutusi on võimalik omavahel liita, muutes nad nii tugevamaks. Kutseõppeklassid võib liita ka üldhariduskooliga. Nii mõnigi kool tuleb sulgeda, sest õpetamise tingimused seal ei vasta tänapäeva nõuetele.

Kirjeldatud kutsehariduse arengukava hakkavad arutama eksperdid. Aprilli esimesel poolel peaks see jõudma valitsusse.

MATI KASK,

haridusministeeriumi
kutseharidusosakonna juhataja